

POSTANOWIENIE

29 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 29 sierpnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. K. i M. O.
przeciwko [...] spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej [...] spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 5 stycznia 2024 r., I ACa 45/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od [...] spółki akcyjnej w W. na rzecz J. K. i M. O. po 2700 złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia [...] spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Pozwany [...] S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 5 stycznia 2024 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sądy orzekające w sprawie: 1) błędnie ustaliły nieważność umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień umownych i braku możliwości zastąpienia niedozwolonych postanowień obiektywnym (niezależnym od banku) kursem waluty, czy też przepisem dyspozytywnym normy art. 358 § 2 k.c. (naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 5 ust. 2 pkt 7, art. 111 ust. 1 pkt 4, art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z § 2 ust. 2 Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych w zw. z art. 20 oraz 22 Konstytucji); 2) nie uwzględniły zgłoszonego przez pozwanego w sposób skuteczny i prawidłowy w odpowiedzi na pozew zarzutu zatrzymania swojej wierzytelności na wypadek bezwzględnej nieważności/ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego ze spornej umowy (naruszenie art. 496 i 497 w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 91 k.p.c. oraz w zw. z art. 5 k.c.); 3) błędnie uwzględniły roszczenie odsetkowe i zasądziły na rzecz powoda ustawowe odsetki za opóźnienie liczone od 19 stycznia 2022 r. do dnia zapłaty (naruszenie art. 481 § 1 k.c.).

Ponadto pozwany powołał się na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne:

1) Czy istnieje prawna możliwość wydzielenia z klauzuli indeksacyjnej, rozumianej jako klauzula przeliczeniowa w znaczeniu podstawy określenia zobowiązania kredytowego, oraz jako klauzula waloryzacyjna, przy określaniu wysokości zobowiązań z tytułu spłaty poszczególnych rat kredytu, części abuzywnej powstałej w związku ze stosowaniem do klauzuli indeksacyjnej klauzuli kursowej (uznanej za abuzywną) a co za tym idzie utrzymanie w mocy umowy kredytu, po wyeliminowaniu z niej tych części postanowień uznanych za abuzywne, jako zgodnej w pozostałej części z przepisami prawa krajowego?

2) Czy dopuszczalne i skuteczne jest podniesienie przez pozwanego nieuznającego powództwa w zakresie roszczenia o ustalenie nieistnienia umowy

kredytu indeksowanego – w ramach kaskadowej linii obrony – ewentualnego zarzutu potrącenia swojej wierzytelności na wypadek ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu przez sąd badający sprawę, w tym w szczególności przy uwzględnieniu zagadnienia, czy zgłoszony w toku sprawy procesowy zarzut potrącenia – oparty o dyspozycję art. 203¹ k.p.c. wywiera jednocześnie skutki o charakterze materialnoprawnym i procesowym bez konieczności składania jakiegokolwiek dodatkowego oświadczenia o potrąceniu o charakterze materialnoprawnym, czy pełnomocnik powoda był umocowany do odbioru zarzutu potrącenia zgłoszonego w odpowiedzi na pozew, a także zagadnienia odnoszącego się do momentu postawienia w stan wymagalności roszczenia restytucyjnego pozwanego banku istniejącego względem powoda, stanowiącego podstawę zgłaszanego zarzutu potrącenia, wynikającego z ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu, przy uwzględnieniu tzw. teorii bezskuteczności zawieszanej, o której mowa w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21?

3) Czy dopuszczalne jest ograniczanie się przez sąd jedynie do przyjęcia, że zapytanie powoda, czy konsument jest świadom skutków ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, bez jednoczesnego zwrócenia uwagi przez sąd na rodzaj i wysokość roszczeń pozwanego banku (roszczenie o zwrot udzielonego kapitału oraz tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału) i tym samym narażenia powoda jako konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki w postaci konieczności pełnego rozliczenia się z bankiem, w szczególności w obliczu obowiązku sądu co do poinformowania konsumenta o potencjalnych skutkach wyeliminowania z umowy postanowień abuzywnych, co implikować może ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z niej wynikającego oraz faktu, iż to konsument będzie obciążony tymi skutkami i winien – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – wyrazić na przedmiotowe świadomą zgodę?

W odpowiedzi na skargę powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia SN: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie SN z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie SN z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Skarżący nie wykazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przede wszystkim nie może być skuteczny zabieg, sprowadzający się do powołania w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na naruszenie przepisów wskazanych w ramach podstawy kasacyjnych. Są to przecież dwa odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia SN: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08).

Poza tym złożona problematyka prawna poruszona w skardze, skutkująca przytaczanymi przez skarżącego licznymi orzeczeniami Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wyklucza *a limine* uznanie skargi za uzasadnioną w stopniu oczywistym.

Natomiast istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno,

przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Pierwsze zagadnienie prawne było już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Nie jest to więc zagadnienie nowe (zob. m.in. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 910/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22).

Ponadto należy wskazać na uchwałę składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, przypominając, że według art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej izby, z chwilą jej podjęcia, uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże inne składy Sądu Najwyższego (zob. art. 87 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Drugie i trzecie zagadnienie prawne nie mają charakteru uniwersalnego, o czym przekonuje ich szczegółowość i silne powiązanie z konkretnym stanem faktycznym, co oznacza, że znaczenie tych zagadnień nie wykracza poza niniejszą sprawę. Skarżący dąży bowiem nie do uzyskania abstrakcyjnej odpowiedzi dotyczącej wykładni określonych przepisów, ale oceny trafności wydanego rozstrzygnięcia na płaszczyźnie subsumpcji.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a stosownie do art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych obciążył pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.

(D.Z.)

[ms]